
Virtualna izložba *Škrinja puna digitalnih tajni*

Virtualna izložba *Škrinja puna digitalnih tajni* dostupna je *online* od 15. listopada 2021. na muzejskoj internetskoj stranici (<http://www.emz.hr/skrinja/>) na hrvatskom i engleskom jeziku. Cilj je ove virtualne izložbe upoznati širu javnost s dijelom muzejskog fundusa (škrinjama) koji do sada nije bio cjelovito izlagan, a kroz razvoj novih edukativnih sadržaja u smislu produbljenja znanja o baštini. Digitalne tehnologije važne su za razvoj novih muzejskih praksi, novih oblika participacije i interaktivnosti muzeja i publike. Koristeći se digitalnim tehnologijama, muzejske institucije učvršćuju znanje koje je utemeljeno na interpretaciji i kontekstualizaciji. U interpretaciji zbirki važnu ulogu ima digitalno pripovijedanje koje omogućuje posjetitelju bolje razumijevanje, doživljaj i potpuno novo iskustvo. Usmjerenost se prebacuje s isključivog izlaganja predmeta na stvaranje priča oko predmeta kao središnjeg iskustva posjetitelja. Virtualna interpretacija škrinja omogućila je istraživanje muzejske zbirke kroz suvremenu perspektivu, stvaranjem novih priča i pripovijedanja oko predmeta, što je promijenilo način kako ih ljudi doživljavaju i razumiju.

Novonastale okolnosti uzrokovane epidemijom COVID-19 zahtijevale su od muzejskih institucija da se poveća i poboljša pristup kulturnim i umjetničkim aktivnostima koji je alternativan fizičkom, pomoću digitalnih tehnologija. Ograničavanje socijalnih kontakata promijenilo je način povezivanja, istraživanja i inovacija na radnim mjestima u muzejima. U aktualnoj situaciji muzeji su postojeće programe i aktivnosti provodili virtualno, kontinuirano ih nadograđujući sadržajima posebno osmišljenima za različite skupine korisnika. Prilagođavajući se novonastalim uvjetima muzejske su institucije poboljšale postojeće sadržaje i pronašle razne inovativne načine kako prezentiranjem baštine zainteresirati posjetitelja i motivirati ga da posjeti muzej i u fizičkom obliku.

Polazište za izradu ove virtualne izložbe bilo je dugogodišnje istraživanje muzejskog fundusa, odnosno zbirke pokućstva, tijekom kojega su bili fotografirani i obrađeni predmeti u muzejskoj bazi podataka M++ 2019. – 2020. godine. U zbirci pokućstva Etnografskog muzeja sakupljena je 141 škrinja s područja cijele Hrvatske, kao i nekoliko primjeraka iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore, koje su nastajale, oblikovale se i mijenjale isprepletanjem raznovrsnih kulturnih utjecaja. Škrinje se nalaze u muzejskom fundusu zahvaljujući predanom radu mnogih sakupljača koji su težili zabilježiti život seljaštva u 19. stoljeću i koje nam pomažu složiti mozaik te usporediti i uočiti dugoročne promjene. S obzirom na brojnost i posebnost škrinja kao predmeta željela sam ih prikazati široj muzejskoj publici na edukativan i zanimljiv način.

Ovom virtualnom izložbom željeli smo prikazati na koji način određeni predmeti nešto „priča-ju“ te kako su ih ljudi koristili, pri čemu su bili analizirani neki vidovi svakodnevnog života, od

Slika 1. Naslovnica virtualne izložbe dostupne na www.emz.hr/skrinja/hrv/index.html

namjene i korištenja preko izrade i ukrašavanja do simbolike predmeta. Kako bismo približili posjetiteljima bogati muzejski fondus omogućeno im je virtualno istraživanje i detaljniji uvid u zbirku škrinja kroz nekoliko tema (*O zbirci, Istraži najzanimljivije primjerke iz muzejske zbirke, Otkrij priče – škrinja prepuna značenja: svadbena škrinja i pomorska škrinja i Škrinjine tajne*). U prvoj temi o zbirci škrinja istaknuti su najzanimljiviji predmeti s detaljnijim opisima i fotografijama. Ukoliko posjetitelja zanima detaljniji pregled predmeta, to je omogućeno uvećanjem pojedinih detalja, kao i detaljnijim opisom iz muzejske baze podataka. Druga tema poziva posjetitelje na istraživanje najzanimljivijih primjeraka škrinja iz muzejske zbirke i na upoznavanje s njihovom raznovršnošću i brojnim primjercima. Vanjski izgled škrinje često je odavao važnost unutrašnjeg sadržaja pa se one pojavljuju u različitim oblicima i materijalima te s različitim ukrasima. Osobito su ukrasi bili podložni međusobnim utjecajima i prožimanjima. Posebna je pozornost bila usmjerena na važnost ukrasa na pojedinim škrinjama čiji su se detalji mogli pomnije uvećati i razmotriti.

ŠKRINJINE TAJNE

Najstarija škrinja u zbirci pokućstva potječe vjerojatno iz 18. stoljeća, jer ukazuje na stariju tradiciju izrade te vrste pokućstva. Riječ je o ormaru (škrinji) koji je u muzejskoj dokumentaciji upisan pod nazivom ormar, starinski, od izdubenog lipovog debila koje je prerezano na pola. Umetnuta su mu vrata od hrastovih dasaka. U unutrašnjosti se nalaze tri police koje su služile kao pregrade. Police leže na šikama zadržavajući u rupe probušene u stijenu ormara. S obzirom da je u muzejski fondus došao početkom 19. stoljeća, odnosno, kupljen je 1931. godine od Ignacija Keretića koji je bio župnik u Žazini u Posavini, prije dolaska u muzej imao je izuzetno dugu povijest.

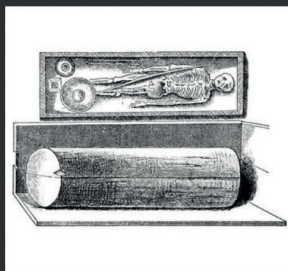

Etnoografski muzej, Zbirka pokućstva, EMZ
8877

Posebnost ovoga predmeta navela je na dublje istraživanje literature koja nam je ukazala na nove zanimljive činjenice.

Tako u knjizi „*Siegwald Schick. Das Gräberfeld der Merowingzeit bei Ober Flacht*“ nailazimo na reprodukciju škrinje srednjovjekovnih seoskih škrinja koja je izrađena iz prepolovljenog debila drva i potječe iz Oberflachta u Wittenbergu, s njemačkog groblja gdje je sačuvano 27 drvenih sanduka.

Smatra se da je i porijeklo njemačke riječi „Totenbaum“ – mrtvački lijes.

Vjeruje se da su škrinje za žito također bile različito oblikovane i da su u Sloveniji bile korištene škrinje iz prepolovljenog debila drveta, te da pripadaju starijoj izradi tradicijskog namještaja koji se temelji na improvizaciji, a poznata je srednjovjekovna tradicija njihove izrade u Njemačkoj, Švicarskoj, sjevernoj Francuskoj i Engleskoj.

Slika 2. Pretraživanje škrinjinne tajne

U trećoj temi pod nazivom *Otkrij priče* posjetitelji mogu detaljnije saznati priču o svadbenoj i pomorskoj škrinji. Škrinja je imala posebnu ulogu u svadbenim običajima na području cijele Hrvatske. Bila je sastavni dio mladenkine opreme, to jest *miraza* ili *dote*, koja se prenosila ili prevozila u kuću u kojoj će mladi par stanovati uz mnoge magijske radnje i lokalno različite običaje. Uvijek se težilo da svadbena škrinja bude lijepo ukrašena i bogato opremljena, jer je ona bila i pokazatelj imovinskog statusa obitelji. Škrinju možemo promatrati i kao predmet djevojčine intime, odnosno kao mjesto gdje je djevojka čuvala svoje stvari i osobne predmete.

U sljedećem pretraživanju posjetitelji mogu saznati o pomorskim škrinjama jer se u zbirci pokućstva čuva nekoliko škrinja u kojima su mornari nosili svoje osobne stvari tijekom dugih plovidbi, odnosno mornarskih škrinja. U fundusu se nalaze izuzetno zanimljive škrinje: jedna je oslikana panoramom grada i nizom brodova koji plove ispred grada s francuskom zastavom na prednjoj stranici, dok druga ima oslikanu prednju stranicu i unutrašnjost poklopca. Predmeti se mogu pregledati uz zanimljivu i detaljnu priču pisanu u obliku bloga.

U četvrtoj temi pod nazivom *Škrinjine tajne* izdvojena je zanimljiva priča o muzejskom predmetu, odnosno ormaru (škrinji) koji je u muzejskoj dokumentaciji upisan pod nazivom *ormar, starinski, od izdubenog lipovog debla koje je prerezano na pola*. S obzirom na to da je u muzejski fundus došao početkom 20. stoljeća, odnosno kupljen je 1931. godine od Ignacija Keretića koji je bio župnik u Žažini u Posavini, prije dolaska u Muzej imao je izuzetno dugu povijest. Nakon provedenoga istraživanja i komparacije s predmetima u literaturi dolazi se do drugih saznanja o njegovoj uporabi i mogućoj povijesti.

Ova nova platforma za digitalno pripovijedanje nudi detaljno istraživanje o pojedinim predmetima i temama, te ga usmjerava na produblivanje priča o predmetima. Reinterpretacijom muzejskih predmeta otvara se mogućnost za stvaranje novih priča kojima će se prošlost prikazati na nov način i omogućiti razumijevanje današnjoj publici. Etnografskom muzeju najvažniji je rad s korisnicima, koji će moći naučiti o predmetima što ih muzeji predstavljaju na izložbama ili čuvaju u svojim zbirkama, ali će kustosi ujedno iskoristiti suradnju s korisnicima kako bi saznali više o značenju tih predmeta. Muzej je u suradnji s Radijom *Kaj* surađivao s publikom u raznim aspektima i pozvao građane da ispričaju svoje priče o temi škrinja. Ukupno je reagiralo 460 građana koji su na *Facebook* stranici radija napisali svoje poruke o škrinjama. Do sada je *online* izložbu pregledalo 8.600 građana. Izložba je bila odlično komunicirana u medijima.